

медіа не лише виживати в умовах постійних змін, але й успішно розвиватися та набирати нову аудиторію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артамонова І. М. Інтернет як специфічний тип мас-медійного тексту (на матеріалах українського сектору мережі). *Вісник СумДУ*, 2007. № 2. С. 5–9. (Серія «Філологія»).
2. Чабаненко М. В. Зближення з аудиторією та інші сучасні напрями розвитку українських інтернет-ЗМІ. Держава та регіони: Науково-виробничий журнал. Серія «Соціальні комунікації». Запоріжжя: КПУ, 2012. № 2 (10). С. 108–112.
3. Одобецька І. Адаптація регіонального телевізійного контенту до формату соціальних мереж (на прикладі телеканалу «ВІТА»). *Вісник Львівського університету. Серія журналістика*. Львів: 2024, №54-55. С. 231-239.

Марія Сичова, здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти факультету міжнародних відносин Національного авіаційного університету. Науковий керівник – кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри журналістики **Олена Мельникова-Курганова**

ПЕРЕВАГИ ТА ОБМЕЖЕННЯ МЕТОДІВ ФАКТЧЕКІНГУ

У статті розкрито переваги та обмеження методів фактчекінгу, описано їхні можливості, проаналізовано процес створення інформаційного впливу, дезінформації та конфліктних ситуацій. Досліджено їхні наслідки, проблеми та вирішення цих проблем.

Ключові слова: фактчекінг, інформація, дезінформація, маніпуляція, медіа.

Фактчекінг – один з напрямків журналістики розслідувань, спрямований на перевірку фактів у публічних заявах (топперсон, політиків, експертів,

державних діячів, лідерів думки) та виявлення і викриття фейків, неправди, маніпуляцій, пропаганди, дезінформації. Він відіграє ключову роль у формуванні нашого розуміння світу та прийнятті обґрунтованих рішень [3]. Проте, разом із своїми перевагами, методи фактчекінгу мають і свої обмеження, які впливають на ефективність та об'єктивність цього процесу.

Однією з переваг фактчекінгу є забезпечення точності та достовірності інформації, що є надзвичайно важливим аспектом для збереження довіри громадськості до медіа та інших інформаційних джерел. Підтвердження правдивості інформації важливо для уникнення поширення дезінформації та маніпуляцій, які можуть призвести до серйозних наслідків для суспільства [1]. Прикладом цього підpunkту є російське вторгнення в Україну, що призвело до серйозної проблеми дезінформації: маніпулятивна інформація; підроблені дані; неправдиві та спотворені повідомлення військових, громадян, а також представників влади тощо.

Додатковою перевагою фактчекінгу є підвищення рівня медійної грамотності серед громадян. Шляхом аналізу та перевірки інформації з критичною перспективою, користувачі навчаються розрізняти правдиву інформацію від маніпулятивної та фальшивої. Цей процес навчання допомагає громадянам розвивати навички критичного мислення та аналізу інформації, що відображається на їх поведінці в онлайн-середовищі та у реальному житті [2]. Це сприяє створенню більш обізнаного та відповідального суспільства, яке може краще розрізняти правдиву інформацію від дезінформації та маніпуляцій, що є важливим для збереження демократичних цінностей та стабільності суспільства.

Розглядаючи позитивні перспективи фактчекінгу, важливо відзначити роль незалежних аналітичних платформ та відкритих медіа-платформ у цьому процесі. Українські фактчек-проекти вже довели свою ефективність у перевірці міжнародних фактів, аналізі ситуацій та формуванні обґрунтованих висновків. Наприклад, проєкт VoxCheck аналітичної платформи «Вокс Україна» та фактчек-проект «Без Брехні» Громадської організації «Центр аналітики і

розслідувань» є важливими інструментами в боротьбі з дезінформацією, особливо у період воєнного конфлікту.

Ці проєкти мають численні аналоги, такі як StopFake, По той бік новин, Детектор медіа, Інститут масової інформації (ІМІ), які також відіграють важливу роль у розкритті фейків та дезінформації. Розвиваючи подібні ініціативи, можна створити потужну корпорацію, спрямовану на боротьбу з фейками та забезпечення достовірності інформації в сучасному інформаційному просторі [6]. Такий підхід сприятиме підвищенню рівня медійної грамотності громадян та зростанню довіри до інформаційних джерел.

Проте, існують певні обмеження методів фактчекінгу, які потребують уваги. Процес фактчекінгу може вимагати значних ресурсів, особливо у ситуаціях швидкісного поширення інформації у соціальних медіа. Це може обмежувати здатність фактчекерів ефективно реагувати на актуальні події та запобігати поширенню шкідливої інформації, через що страждає інформаційне «поле» населення.

Крім того, важливо враховувати суб'єктивність у фактчекінгу, оскільки оцінка достовірності фактів може бути піддана впливу особистих переконань та прихованих упереджень [1]. Також важливо розглядати фактчекінг у контексті можливостей його маніпуляції та використання для політичних цілей, а також пропаганди. Метою пропаганди є вплинути на громадську думку, установки і поведінку людей. Пропагандисти бажають захопити увагу аудиторії, їхні думки, щоб керувати поведінкою, діями, системою цінностей [5]. Такі ситуації у даний період часу досить актуальні, особливо із початком вторгнення Росії на територію України. Використання фактчекінгу вже призвело до для політичних маніпуляцій або маніпуляції громадською думкою, що загрожує об'єктивності та незалежності процесу.

Ще одне обмеження пов'язано із розвиток технологій у сфері фактчекінгу, зокрема застосування штучного інтелекту та автоматизованих систем аналізу даних, яке може вирішити деякі проблеми з часом та ресурсами, які виникають у процесі фактчекінгу [4]. Але, частіше інформація не буде точною, штучний

інтелект не до кінця проаналізований, він може працювати неправильно, давати або дописувати недостовірні дані, які у підсумку вплинуть на читачів. Проблема штучного інтелекту постійно збільшується, оскільки за допомогою новітніх технологій можна підробляти дані не лише у текстовому форматі, а й у форматі фото-відеофайлів, змінювати голос, локацію, фон. На жаль, сьогодні технології працюють не тільки заради допомоги і висвітлення дезінформації.

Отже, для подолання обмежень фактчекінгу необхідно постійно вдосконалювати методи та розробляти стратегії для забезпечення їхньої ефективності та об'єктивності. Спільні зусилля фактчекерів, медійних організацій, активістів та інших зацікавлених сторін дозволять створити надійні інструменти фактчекінгу, які виявлятимуть та коригуватимуть дезінформацію. Необхідно також забезпечити громадянам доступ до навчання медійної грамотності та критичного мислення, щоб вони могли самостійно перевіряти інформацію. Таким чином, не дивлячись на перешкоди, роль фактчекінгу у забезпеченні точності та об'єктивності інформації надзвичайно важлива. За умови об'єднаних зусиль усіх зацікавлених сторін, є можливість покращити ефективність та об'єктивність цього процесу та зробити інформаційне середовище більш надійним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бакуменко О. В. Фактчекінг: нове слово в українській журналістиці // Медіаосвіта та медіаграмотність. 2017. № 54. С. 12-16.
2. Дубовик І. А. Фактчекінг як метод протидії дезінформації в умовах інформаційної війни // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: «Історичні науки». 2019. Вип. 57. С. 13-19.
3. Зубченко О. М. Фактчекінг як інструмент протидії інформаційним маніпуляціям // Актуальні проблеми політики. 2020. № 64. С. 124-132.
4. Мельникова-Курганова О., О. Гороховський. Словник фактчекінгу. «Фактчекінг і медіаграмотність: словник термінів». ГО «Центр аналітики і розслідувань», 2020. URL: <https://www.academia.edu/49548578/%D0%A4%D0%B>

0%D0%BA%D1%82%D1%87%D0%B5%D0%BA%D1%96%D0%BD%D0%B3_
%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA

5. Мельникова-Курганова О. Соціальні комунікації в умовах глобалізаційних процесів: стан, тенденції, перспективи. [Електронний ресурс] // Збірник тез за матеріалами Міжнародної наукової конференції. 2023. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/29861/1/47_Melnukova_Kyrganova.pdf

6. Романюк О. М. Фактчекінг: методологічні та методичні аспекти // Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка. Серія: Журналістика. 2020. № 54. С. 12-18.

Анна Обуховська, здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти факультету міжнародних відносин Національного авіаційного університету. Науковий керівник – кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри журналістики – Олена Мельникова-Курганова

ПРОПАГАНДИСТСЬКІ МЕТОДИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

З початку повномасштабного вторгнення пропаганда Росії набула небаченого розмаху та заповнила інформаційний простір не тільки України, а й всього цивілізованого світу. Пропагандистські методи в інформаційному просторі під час війни є важливим інструментом ведення інформаційних операцій, спрямованих на маніпулювання масовою свідомістю, формування думок та переконань, а також легітимацію воєнних дій. У контексті сучасних військових конфліктів, де важливість інформаційного простору надзвичайно велика, пропаганда стає одним з ключових інструментів впливу.

У своїй праці Скуленко М.І. дійшов висновку, що у сучасному світі інформаційний простір стає ключовим полем битви під час воєнних конфліктів.